

Linnaeus' leven: belangrijke data

door G. Houtman

Summary: Life of Linnaeus.

1707, 23 mei wordt uit het huwelijk van Nils Ingemarsson (later Nils Linnaeus) en Christine Broderonia te Rashult (provincie Smaland) Carl geboren. Carl's vader was daar eerst hulpprediker en vanaf 1707 predikant. Vader Linnaeus verzamelde honderden, deels zeldzame, planten in zijn tuin.

1717 Carl Linnaeus gaat naar school in Vaxjö. Hij had echter geen zin in de studie voor predikant, maar wilde geneeskunde studeren; daarvan was de botanie een onderdeel.

1727 Student aan de Universiteit van Lund.

1728 Hij zet zijn studie voort in Uppsala. Door gebrek aan financiën heeft Linnaeus het daar zeer moeilijk.

1730 Linnaeus' eerste publicatie 'Inleiding tot de bruiloft der planten' verschijnt, opgedragen aan zijn beschermheer Olof Celsius. Deze publicatie vestigt de aandacht van de 70-jarige professor Rudbeck op Linnaeus. Rudbeck draagt Linnaeus op aan de medische studenten de colleges over de planten in de Hortus te geven.

1730-1731 Door dit lesgeven kon Linnaeus een nieuw systeem voor de indeling van de planten ontwerpen.

12 mei-10 okt. 1732 Reis te voet, te paard, met kano en schip, alleen vergezeld door een Laplandse gids, door Lapland, naar de Lofoten en door Finland. Linnaeus houdt een dagboek bij, dat resulteert in de uitgave van 'Flora lapponica', in 1737 in Nederland uitgegeven.

1733-1734 Linnaeus studeert nu verder in de botanie, zoölogie en geologie, bezoekt diverse mijnen, o.a. de kopermijnen in Falun, leert o.a. het toetsen van metalen. Hij mag geen les meer geven daar hij niet gepromoveerd is.

1734 Verloving met Sara Lisa Moraeus, dochter van een mijnarts te Falun.

1735 Linnaeus reist per schip over Hamburg, Amsterdam naar Harderwijk. Daar was promoveren het goedkoopst.

23 juni Promotie op een der oorzaken van de wisselkoorts. Na een week had L. de doctorsbul, de erbij behorende gouden ring en de zijden hoed.

1735-1738 Linnaeus blijft in ons land. Op kosten van enkele beschermers wordt gedrukt Systema Naturae, Bibliotheca Botanica (1736) en Fundamenta Botanica (1736).

Linnaeus wordt lijfarts en hortulanus bij de A'damse burgemeester George Clifford en woont op de Hartekamp t.z.v. Haarlem. Nog verschijnen o.a. *Flora Lapponica*, *Genera Plantarum* en *Critica botanica* en het 450 blz. dikke *Hortus Cliffortiana*; 14 geschriften zijn in Holland uitgegeven.

Linnaeus maakt een reis naar Engeland en Frankrijk.

Mei 1738 Terug naar Zweden. Hij wordt arts te Stockholm en al spoedig ook lector in de mineralogie en botanie en ook nog vlootarts.

1739 Eerste voorzitter van de opgerichte Academie voor Wetenschappen te Stockholm.

26 juni 1739 Linnaeus trouwt met Sara Lisa Moraeus.

1741 Linnaeus reist met 6 leerlingen door Zuid-Zweden naar Öland en Gotland.

17 okt. 1741 Linnaeus aanvaardt de leerstoel in anatomie en de medicijnen met een inaugurale rede: Het nut van ontdekkingstochten in het vaderland.

1742 Linnaeus hoogleraar in de botanie. De Hortustuin wordt verbeterd. Zeer veel, tot 1500 studenten volgen zijn colleges.

1743 Uitgave van de Zweedse flora en fauna, een overzicht van de geneesmiddelen *Materia Medica* en nieuwe edities van *Genera Plantarum* en *Systema Naturae*.

1746 Reis door West-Götland.

1747 Lijfarts van de koning. Beschrijving van de collecties van de koning en de koningin.

1749 Reis door Schonen.

1749-1752 *Materia Medica* uitgegeven in drie delen.

1755 *Species Plantarum* verschijnt. Dit is het belangrijkste werk van Linnaeus. In 1746 begonnen, in 1753 klaar. Ongeveer 6000 planten behandeld, binaire nomenclatuur gebruikt. Alle planten en dieren hebben een wetenschappelijke soortnaam, bestaande uit de geslachts- en de triviale naam.

1753 Beginjaar voor de geldige nomenclatuur voor de planten.

1758 Idem voor die der dieren, door 10e druk van *Systema Naturae* is dit jaar de begindatum van de zoöl. nomenclatuur.

1758 Linnaeus koopt de buitenplaatsen Hammarby en Sävja.

1759 Linnaeus in de adelstand verheven: Ritter Carl von Linné.

1762 Het buitenhuis Hammarby gebouwd. Ook daar ontvangt Linnaeus in de zomer leerlingen. In een onverwarmd stenen bijgebouw bewaart hij zijn verzameling.

1774 Linnaeus door een beroerte getroffen.

1776 Nogmaals.

10 jan. 1778 Linnaeus sterft. Hij wordt begraven in de Domkerk te Uppsala. Zijn zoon Carl was reeds in 1763 op 22-jarige leeftijd, tot zijn opvolger benoemd.

1779 Carl, Linnaeus' zoon sterft.

1781 De nalatenschap van Linnaeus verkocht aan Edward Smith, arts in Engeland.

1828 De Linnean Society of London erft de collectie, thans in Burlington House bewaard. De collectie omvat naast ongeveer 15.000 planten in herbaria, zijn verzameling en bibliotheek, ongeveer 3000 brieven en wetenschappelijke manuscripten.

1879 Hammarby door de Staat aangekocht en gerestaureerd. Het is thans, evenals het huis van L. in Uppsala, een museum, waar vele bezoekers Linnaeus komen herdenken.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR:

ASBERG, MARIE EN WILLIAM T. STEARN. Linnaeus's Öland and Gotland Journey 1741. Academic Press London, 1973.

BLUNT, WILFRID. 1971. The Compleat Naturalist. A life of Linnaeus. Collins, London.

HAGBERG, KUNT. 1964. Carl Linnaeus, de bloemenkoning. A.J.G. Strengholt N.V., Amsterdam.

KRUISINGA, J.H. 1972. Carolus Linnaeus. AO-boekje nr. 1406. Stichting IVIO, Amsterdam.

UGGLA, H.J. ARVID. 1957. Linnaeus. Zweedse Instituut, Stockholm.

VALCKENIER SURINGAR, J. 1908. Linnaeus. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage.

WIT, H.C. DE. 1957. Linnaeus 1707-1778. AO-reeks nr. 659. Stichting IVIO, Amsterdam.